

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

Ταχ. Δ/ση: Σταδίου 29
Ταχ. Κώδικας: 101 10 - Αθήνα
Πληροφορίες: Α. Στεφάνου
Τηλέφωνο: 2131516056
e-mail: ypertns@ypakp.gr

Αθήνα
Αριθ. Εσωτ. Πρωτ.: 320 Ε

ΠΡΟΣ: Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοιν/κού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων
Αθήνα

ΚΟΙΝ.: Πολιτική Γραμματεία Υφυπουργού
Κοινωνικής Αλληλεγγύης και
Καταπολέμησης της Φτώχειας

ΘΕΜΑ: «Οι Ρομά της Κατερίνης, τέσσερα χρόνια μετά, παραμένουν σε καταυλισμό, ενώ από το 2019 υπάρχει εγκεκριμένο ευρωπαϊκό πρόγραμμα μετεγκατάστασης που κινδυνεύει να χαθεί».

ΣΧΕΤ: Η με αρ. πρωτ. 2685/13-3-2023 Ερώτηση.

Σε απάντηση της παραπάνω Ερώτησης η οποία κατατέθηκε στη Βουλή από τους βουλευτές κ.κ. Ε. Σκούφα, Θ. Φωτίου, Τ. Αλεξιάδη, Α. Αναγνωστοπούλου, Χ. Αυλωνίτη, Γ. Γκιόκα, Θ. Δρίτσα, Χ. Καφαντάρη, Κ. Μάλαμα, Κ. Μάρκου, Α. Παπαδόπουλο, Π. Σκουρολιάκο, Ο. Τελιγορίδου, Μ. Τζούφη, Σ. Φάμελλο, Ν. Φίλη και Ρ. Χρηστίδου, σας γνωρίζουμε τα εξής:

Α. Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, είναι ο καθ' ύλην αρμόδιος φορέας (π.δ. 84/2019 και π.δ.134/2017) για τον συντονισμό και την παρακολούθηση των πολιτικών κοινωνικής ένταξης των Ρομά σε εθνικό επίπεδο και αποτελεί το Εθνικό Σημείο Επαφής της ΕΕ για θέματα Ρομά. Οι Ρομά είναι Έλληνες πολίτες, υπάγονται στο Σύνταγμα και τους νόμους του ελληνικού κράτους και απολαμβάνουν όλων των κατοχυρωμένων ατομικών, κοινωνικών και πολιτικών δικαιωμάτων, αλλά αναγνωρίζονται ως ευάλωτη και περιθωριοποιημένη κοινωνική ομάδα με ιδιαίτερα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά, απειλούμενη από κοινωνικό αποκλεισμό και κινδύνους πολλαπλής ευαλωτότητας. Για το λόγο αυτό, η μεταφορά των σχετικών αρμοδιοτήτων από την Ειδική Γραμματεία για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά στη Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας αποτελεί μια στρατηγική πολιτική επιλογή προκειμένου να υπάρχει μία συνολική θεώρηση και αποτίμηση των ελλείψεων, ασυνέχειας και αποσπασματικότητας προηγούμενων πολιτικών.

Στόχος μας είναι η βελτίωση του συντονισμού και η ενίσχυση της συνέργειας και συμπληρωματικότητας των δράσεων, στο πλαίσιο και άλλων συναφών στρατηγικών στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης ευάλωτων ομάδων.

Υπό αυτό το πρίσμα, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, ολοκλήρωσε και έχει θέσει σε εφαρμογή την νέα **Εθνική Στρατηγική και Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη**

των Ρομά (ΕΣΚΕ Ρομά) 2021-2030, η οποία κατατέθηκε τον Φεβρουάριο 2022 στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αφού τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση και εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο. Η ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030 αντικατοπτρίζει **για πρώτη φορά μια ολιστική και ολοκληρωμένη προσέγγιση για την άρση των όρων του κοινωνικού αποκλεισμού**, στη βάση των κατευθύνσεων και στόχων, που έχουν τεθεί για την κοινωνική ένταξη των Ρομά στο ευρωπαϊκό στρατηγικό πλαίσιο έως το 2030, στη Σύσταση της 12ης Μαρτίου 2021, καθώς και στο Σχέδιο Δράσης για τον Ευρωπαϊκό Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

Το Σχέδιο Δράσης της ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030 διαρθρώνεται σε **4 πυλώνες ως εξής:**

ΠΥΛΩΝΑΣ I. «Πρόληψη και καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού των Ρομά»

ΠΥΛΩΝΑΣ II. «Ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης των Ρομά σε βασικές υπηρεσίες και αγαθά (εκπαίδευση, απασχόληση, υγεία, κοινωνική φροντίδα και στέγαση)»

ΠΥΛΩΝΑΣ III. «Πρόληψη και καταπολέμηση των στερεοτύπων και των διακρίσεων σε βάρος των Ρομά»

ΠΥΛΩΝΑΣ IV. «Προώθηση της ενεργού συμμετοχής των Ρομά στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή».

Ιδιαίτερη βαρύτητα έχει δοθεί στην αποτελεσματικότερη επιχειρησιακή διακυβέρνηση της στρατηγικής. *Θεοπίστηκε η Κυβερνητική Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά* με κύρια αρμοδιότητα τον πολιτικό προγραμματισμό των προτεραιοτήτων και στόχων της ΕΣΚΕ Ρομά και τον αποτελεσματικό συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων Υπουργείων και φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, ως προς την αποτελεσματική υλοποίηση μέτρων για την κοινωνική ένταξη των Ρομά. Επίσης, συστάθηκε για πρώτη φορά η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά με τη συμμετοχή συναρμόδιων φορέων και οργανώσεων Ρομά.

Επιπλέον, για την καλύτερη αποτύπωση των υφιστάμενων τοπικών αναγκών, η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας, σε συνέχεια της χαρτογράφησης οικισμών του 2017, υλοποίησε πανελλαδική καταγραφή οικισμών Ρομά, με στόχο την συλλογή επικαιροποιημένων στοιχείων αναφορικά με την υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση στις περιοχές της χώρας που διαμένουν κοινότητες Ρομά. Η καταγραφή έδειξε μικρή αύξηση του συνολικού πληθυσμού και οικισμών Ρομά στις 117.495 (από 104.210 που ήταν το 2017), αποτελώντας το 1,13% του μόνιμου πληθυσμού της χώρας. Τα νέα στοιχεία καταγράφουν 462 περιοχές διαβίωσης Ρομά σε όλη τη χώρα (από 354 το 2017), εκ των οποίων οι 77 είναι καταυλισμοί «Τύπου I», χωρίς βασικές υποδομές και με μη αποδεκτές συνθήκες διαβίωσης με 12.216 Ρομά, 122 Τύπου II, με ελλείψεις υποδομές και ανάμιξη πρόχειρων καταλυμάτων με σπίτια, και 67 Τύπου III όπου οι Ρομά μένουν σε γειτονιές, ενώ για πρώτη φορά αποτυπώνονται 196 περιοχές στις οποίες 23.700 Ρομά διαβιούν διάσπαρτα (ήτοι εκτός οικισμών τύπου I,II,II).

Βάσει του ανωτέρω πλαισίου, έχει διαμορφωθεί ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την προώθηση παρεμβάσεων στις τοπικές κοινότητες για τη σταδιακή εξάλειψη των καταυλισμών, την ένταξη των Ρομά στον αστικό και κοινωνικό ιστό της περιοχής διαβίωσής τους και την βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στις υποβαθμισμένες γειτονιές. Η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας έχει εντείνει τις προσπάθειες για την

ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση της τοπικής αυτοδιοίκησης ως προς την ωρίμανση σχετικών παρεμβάσεων στον τομέα της στέγασης και την υποβολή προτάσεων εκ μέρους των Δήμων – με βάση τις αρχές της εγγύτητας και της επικουρικότητας - με έμφαση στην εξασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης. Κατ' εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας, η διυπουργική Επιτροπή Προσωρινής Μετεγκατάστασης Ειδικών Κοινωνικών Ομάδων εξετάζει αιτήματα Δήμων για μετεγκατάσταση πληθυσμών Ρομά σε κατάλληλα οργανωμένους χώρους με σκοπό τη διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης.

Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης, είναι ιδιαίτερα κομβικός στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής, ως προς την υλοποίηση και ωρίμανση σχετικών παρεμβάσεων κυρίως στον τομέα της στέγασης με έμφαση στην εξασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης, αλλά και της εκπαίδευσης, της υγείας και της απασχόλησης. Για το λόγο αυτό έχει δρομολογηθεί η σύσταση Ολοκληρωμένων Τοπικών Σχεδίων Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά με βάση τις υφιστάμενες ανάγκες και χαρακτηριστικά των τοπικών κοινοτήτων. Επιπλέον, στα ζητήματα αυτά θα συνδράμει η Επιτροπή Πολιτικής ΟΤΑ α' βαθμού για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά από την Κεντρική Ένωση Δήμων Ελλάδος (Κ.Ε.Δ.Ε.).

Εξάλλου, στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 159 του νόμου 4483/2017 για την προσωρινή μετεγκατάσταση ειδικών κοινωνικών ομάδων, όπως οι Ρομά, και με σκοπό την έμπρακτη και ολιστική αντιμετώπιση της βελτίωσης των τοπικών συνθηκών διαβίωσης των Ρομά, η Κυβέρνηση προχώρησε στη δημοσίευση Πρόσκλησης με τίτλο «Προσωρινή Μετεγκατάσταση, Ανάπτυξη, Αντικατάσταση ή/και επέκταση Δικτύων Υποδομής για τη Βελτίωση Συνθηκών Διαβίωσης ειδικών κοινωνικών ομάδων (Ρομά)», με συνολικό προϋπολογισμό ύψους 15.000.000,00€ για το έτος 2023 με δυνατότητα παράτασης. Το έργο αφορά στη βελτίωση συνθηκών διαβίωσης των Ρομά για την επίτευξη της κοινωνικής τους ένταξης:

1. είτε μέσα από την δημιουργία «Οργανωμένων Χώρων Προσωρινής Μετεγκατάστασης (ως 3.500.000,00€ ανά αίτημα), οι οποίοι οργανώνονται ως ενιαίο σύμπλεγμα κοινωνικών οικιστικών μονάδων με τις απαιτούμενες προκατασκευασμένες εγκαταστάσεις, τις απαιτούμενες υποδομές (αποχέτευσης, ύδρευσης, οδοποιίας, ηλεκτροφωτισμού, αποκομιδής απορριμμάτων κ.λπ.), καθώς και άλλων τυχόν υποστηρικτικών εγκαταστάσεων για την υγιεινή και ασφαλή διαβίωση.
2. είτε μέσα από την «Ανάπτυξη, αντικατάσταση ή/και επέκταση δικτύων υποδομής για τη Βελτίωση Συνθηκών Διαβίωσης (ως 1.750.000,00€ ανά αίτημα) για την ανάπτυξη, αντικατάσταση ή/και βελτίωση δικτύων υποδομής (π.χ. δίκτυο ακαθάρτων, δίκτυο ομβρίων, ΗΜ δίκτυα, συγκοινωνιακό δίκτυο, κ.ο.κ.) με σκοπό την βελτίωση συνθηκών διαβίωσης του ωφελούμενου πληθυσμού Ρομά στις θέσεις που διαβιεί.

Β. Αναφορικά με το ζήτημα της μετεγκατάστασης του πληθυσμού Ρομά στη θέση Πέλεκα του Δήμου Κατερίνης, στο πλαίσιο του προγράμματος με τίτλο: «Κοινωνική ένταξη και ενδυνάμωση των Ρομά» (Programme B – Roma Inclusion and Empowerment), Χ.Μ. ΕΟΧ 2014-2021 σημειώνεται ότι η προσωρινή μετεγκατάσταση του πληθυσμού Ρομά στην εν λόγω θέση περιλαμβάνεται στο **Πρόγραμμα Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) για την Κοινωνική Ένταξη και Ενδυνάμωση των Ρομά**. Συγκεκριμένα το έργο της προσωρινής μετεγκατάστασης εγκρίθηκε με κοινή υπουργική απόφαση στις 05.07.2019 (ΦΕΚ 2887 Β) με φορέα υλοποίησης τον Δήμο Κατερίνης. Η χρηματοδότηση των προκατασκευασμένων οικίσκων που προβλεπόταν να

στεγάσει τον πληθυσμό Ρομά, θα καλυπτόταν από το πρόγραμμα του ΧΜ ΕΟΧ, μέσω κονδυλίων συνολικού ύψους 2.300.000,00€, πέραν των 2.700.000,00€ που είχαν προβλεφθεί από το ΠΔΕ για τα έργα υποδομής της Προσωρινής Μετεγκατάστασης.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω, αναγνωρίζοντας την μείζονα σημασία του έργου, ο ίδιος ο Γενικός Γραμματέας έχει επισκεφθεί έως σήμερα 15 φορές την περιοχή και στελέχη της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας πραγματοποιούν διαρκείς επισκέψεις στο Δήμο Κατερίνης και είναι σε συνεχή επικοινωνία και συστηματική συνεργασία με τα αρμόδια στελέχη του Δήμου, του Παραρτήματος Ρομά/Κέντρο Κοινότητας, της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, την τοπική κοινότητα Ρομά, αλλά και όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες των εμπλεκόμενων υπουργείων (Ε.Υ.Σ.ΕΚΤ, Ε.Δ Ε.Σ.Π.Α ΥΠ.Ε.Κ.ΥΠ, κ.ά.) για την επιτάχυνση των διαδικασιών προκειμένου να υλοποιηθεί, στο συντομότερο χρονικό διάστημα, η μετεγκατάσταση του πληθυσμού στο χώρο που είχε προταθεί από το Δήμο Κατερίνης και είχε εγκριθεί.

Ωστόσο, και παρόλες τις συνεχείς ενέργειες και διαβουλεύσεις, με επιστολή του Δήμου Κατερίνης, γνωστοποιήθηκε στις 07.02.2023 στην Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Καταπολέμησης της Φτώχειας η αδυναμία υλοποίησης της χωροθέτησης της Προσωρινής Μετεγκατάστασης στα πρότυπα κοινωνικής κατοικίας στο Δήμο Κατερίνης του Προγράμματος ΧΜ Ε.Ο.Χ στην επιλεχθείσα θέση «Πέλεκας» του ως άνω Δήμου, λόγω ακαταλληλότητας του εδάφους. **Ειδικότερα, η ακαταλληλότητα του εδάφους διαπιστώθηκε κατά την εκπόνηση της γεωτεχνικής έρευνας το 2022, όπου καταγράφηκε περιβαλλοντική επιβάρυνση του υποκείμενου εδάφους θεμελίωσης, καθώς και δευτερευόντως η μη καταλληλότητα του εδάφους από άποψη μηχανικής αντοχής** και στη συνέχεια η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Μακεδονίας - Θράκης επεσήμανε στις 12.12.2022 (με την υπ. αριθμ. 238505.238566 απαντητική επιστολή) ότι η επιλεχθείσα έκταση για την προσωρινή μετεγκατάσταση του πληθυσμού Ρομά, εντοπίζεται εντός οριοθετημένου (από το 2005) και αποκατεστημένου (το 2007) Χώρου Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων (Χ.Α.Δ.Α.) συνολικής έκτασης 120 στρεμμάτων.

Επισημαίνεται ότι τα ανωτέρω ευρήματα δεν είχαν προηγουμένως αναφερθεί, ούτε κατά την υποβολή των δικαιολογητικών από το Δήμο προς την Επιτροπή Προσωρινής Μετεγκατάστασης Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων, σύμφωνα με το άρθρο 159 του Ν.4483/17, ούτε διαπιστώθηκαν από την Επιτροπή Προσωρινής Μετεγκατάστασης Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων.

Ως εκ τούτου, η προαναφερθείσα Κοινή Υπουργική Απόφαση δεν μπορεί να εφαρμοστεί, βάσει του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου, καθιστώντας ανέφικτη την υλοποίηση του έργου της Προσωρινής Μετεγκατάστασης στα πρότυπα κοινωνικής κατοικίας του Προγράμματος ΧΜ Ε.Ο.Χ στην συγκεκριμένη θέση «Πέλεκας» του Δήμου Κατερίνης.

Με δεδομένο αυτό, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων βρίσκεται σε διαρκή συνεργασία με το Δήμο, τους εκπροσώπους των δοτριών χωρών, τις διαχειριστικές αρχές και το Εθνικό Σημείο Επαφής του ΧΜ ΕΟΧ προκειμένου να βρεθεί το συντομότερο δυνατό εναλλακτική λύση για τη συνέχιση και υλοποίηση του έργου, μέσω άμεσης τροποποίησης της συμφωνίας επιχορήγησης. Επισημαίνεται ότι οι 56 οικογένειες του καταυλισμού, μετακινήθηκαν από την περιοχή όπου έμεναν το 2018 με την προσδοκία ότι θα μετεγκατασταθούν άμεσα στον νέο οικισμό και έκτοτε αναμένουν την ολοκλήρωση του έργου.

Πάντως οι αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης είναι προτεραιότητά μας, για το λόγο αυτό η Γενική Γραμματεία Κοινωνικής Αλληλεγγύης βρίσκεται την περίοδο αυτή σε καθημερινή συνεργασία

με το Δήμο Κατερίνης και την τοπική κοινότητα Ρομά και με τη συνδρομή της «Ομάδας Δράσης για την Υποστήριξη της Κοινωνικής Ένταξης και Ενδυνάμωσης των Ρομά (δράση επίσης συγχρηματοδοτούμενη από το πρόγραμμα του ΧΜ ΕΟΧ), επανασχεδιάζει εναλλακτικό πρόγραμμα κοινωνικής κατοικίας με βάση τις εξατομικευμένες ανάγκες της κάθε οικογένειας και την αξιοποίηση των κονδυλίων του ΧΜ ΕΟΧ, ώστε να εξασφαλίσει δωρεάν ποιοτική στέγη μακροχρόνιας μίσθωσης σε όσες οικογένειες το επιθυμούν.

Την περίοδο αυτή, έχει ολοκληρωθεί η ενημέρωση των κατοίκων του καταυλισμού και καταγράφονται οι ανάγκες ανά οικογένεια για τον επανασχεδιασμό του έργου της μετεγκατάστασης. Παράλληλα, ο Δήμος Κατερίνης σε συνεργασία με τον πληθυσμό Ρομά εργάζεται προς την εξεύρεση κατάλληλης έκτασης η οποία θα πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 159 του Ν.4483/2017, αλλά και διερευνά τη διαθεσιμότητα κατοικιών προς ενοικίαση για τους κατοίκους που το επιθυμούν.

Η νέα πρόταση θα κατατεθεί και θα συζητηθεί άμεσα με τους εκπροσώπους του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του ΕΟΧ.

Τέλος, επισημαίνεται ότι κατόπιν διαπραγματεύσεων και τροποποίησης της Προγραμματικής Συμφωνίας του εν λόγω προγράμματος ((ΦΕΚ 4742 Β/8-9-2022) τον Σεπτέμβριο του 2022 εγκρίθηκαν επιπλέον 400.000€ από τον Μηχανισμό του ΕΟΧ, με στόχο την ενίσχυση των δράσεων ενδυνάμωσης της τοπικής κοινότητας Ρομά και την προετοιμασία των κατοίκων για την σταδιακή ένταξή τους στον αστικό ιστό και έχει ξεκινήσει η υλοποίησή τους.

Ενδεικτικά αναφέρονται α) η φοίτηση επτά (7) γυναικών Ρομά του εν λόγω οικισμού στο σχολείο δεύτερης ευκαιρίας (ενώ το 2019 φοιτούσε μόνο μια γυναίκα), β) οι ενημερωτικές δράσεις για τη μείωση της σχολικής διαρροής και την εγγραφή νηπίων και παιδιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (με υψηλά ποσοστά που αγγίζουν το 90%, ενώ το 2019 η φοίτηση των παιδιών Ρομά βρισκόταν στο 50%), γ) η φοίτηση τριών (3) μαθητών του Πέλεκα στις τάξεις του Λυκείου, για πρώτη φορά, δ) η απασχόληση για πρώτη φορά στο Δήμο, μέσω του προγράμματος της κοινωφελούς εργασίας, εννιά (9) γυναικών (δεν έχει εργαστεί ξανά καμία γυναίκα στο παρελθόν) και δέκα (10) αντρών, ε) η συστηματική ενημέρωση και υποστήριξη την περίοδο της πανδημίας με εξαιρετικά υψηλά ποσοστά εμβολιασμού της εν λόγω κοινότητας, η τακτική συμμετοχή παιδιών και νέων Ρομά της περιοχής σε πολιτιστικές, αθλητικές, κοινωνικές δραστηριότητες. Επιπλέον, πολλές είναι οι δράσεις ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας προκειμένου να καταπολεμηθούν οι διακρίσεις σε βάρος των Ρομά.

Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΔΟΜΝΑ ΜΑΡΙΑ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ